

Petr Jedlička, Luděk Sýkora

STABILITA REGIONÁLNÍ PODPORY TRADIČNÍCH POLITICKÝCH STRAN V ČESKÝCH ZEMÍCH (1920 – 1990)

Cílem článku bylo porovnat a zhodnotit podobnost územní diferenciaci volební podpory některých tradičních politických stran v České republice ve volbách do Federálního shromáždění v roce 1990 a výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Národního shromáždění v letech 1925 a 1935.

Hned v úvodu bych chtěl zmínit, že tento článek patří mezi ty nejlepší, které jsme mohli v tomto semestru v rámci předmětu politické geografie přečíst. Autor má velmi dobrou stylistiku a snaží se, aby opravdu vše, co píše, bylo čtenářem pochopeno. Postupuje dle statistických zásad, stanovuje hypotézu, analyzuje, dále hodnotí počáteční hypotézu a vyvozuje závěr, což je pro čtenáře velmi přehledné a pohodlné.

Do šetření byly zahrnuty čtyři politické strany: ČSL, ČSS, ČSSD a KSČ, tedy ty, které byly součástí politické scény po celé sledované období. Ze zjišťování byli vyňati agrárníci a Sudetsko-německá strana, právě z důvodu neúčasti na politickém životě v celém sledovaném období.

Základní myšlenkou autora článku bylo potvrdit či vyvrátit tvrzení, že volební podpora obyvatelstva je pro vybrané politické strany stále stejná, navzdory čtyřicetiletému období potlačování vlastního politického názoru. Jehlička vymezuje tzv. území volební podpory a území stabilní volební podpory. Dle této metodiky došel k závěru, že volební podpora obyvatelstva se v daných územích za cca 60 let nemění. Jako územně nejstabilnější označil ČSL, která dle dané metodiky vyšla také jako strana typická pro venkovské oblasti s nižší hustotou osídlení. Jako protipól zde figuruje ČSS, jejíž voliči jsou koncentrováni především ve velkých městech a aglomeracích. Pro mě se poměrně překvapivé výsledky objevili u KSČ. Voliči této strany vyšli jako rovnoměrně rozmístění po celé republice, což koresponduje s faktem, že komunismus měl podporu po celé zemi, nezávisle na systémovém nátlaku vytvořeného v určitých regionech.

Článek je poměrně staršího data, byl napsán těsně po revoluci, v roce 1991. Dobrým námětem pro bakalářskou či diplomovou práci by bylo podobnou analýzu provést i v porevolučním politickém vývoji na našem území. I dnes můžeme na našem území vymezit to, co autor vymezuje jako území stabilní volební podpory. Jedná se především o lidovce a jejich tradiční silnou volební podporu na Jižní Moravě, ODS má svoje voliče především ve velkých městech či ČSSD má svoji podporu spíše v sociálně slabších regionech. Právě tyto skutečnosti autor ve svém článku málo obsáhl. Precizně vymezil jednotlivá území podle propracovaných statistických metodik, ale už se nezabýval tím, jaké důvody vedou obyvatelstvo daného území k tomu, že volí právě tak, jak volí. Mohl zmínit vliv víry či sociálního statutu (zaměstnanost, rodinný stav), což jsou charakteristiky snadno zjistitelné ze SLDB a porovnat je s výsledky vlastního šetření.

Otázky do diskuze:

- 1) Pokuste se jmenovat území stabilní volební podpory v České republice v současné době.
- 2) Proč se nedokázala prosadit Česká strana národně socialistická v 90. letech?

Tomáš Kostecký:

VOLEBNÍ SYSTÉMY A POLITICKÝ KONFLIKT V PROSTORU

Úvod článku je věnován samotnému vymezení pojmu demokracie, její definici a základním znakům, které ji odlišují od jiných politických systémů. Zároveň upozorňuje na tři rozdílné teorie demokracie: tradiční, elitářskou a participativní. Zajímavou myšlenkou hned v úvodu je věta, že v žádné fungující společnosti nikdy nevládnou všichni, ale jenom někteří. Autor má zcela pravdu, ale je paradoxní, když právě demokracii označujeme jako „vládu lidu“.

Autor následně jmenuje dva základní volební systémy. Většinový systém a systém poměrného zastoupení. Je zde uvedeno několik příkladů, v jakých zemích se který volební systém používá. Neexistují však striktně pouze tyto dva. Oba systémy jsou, dá se říci, v protikladu a mezi nimi se nacházejí další varianty a kombinace.

Volební systémy, popsané v tomto článku, fungují pouze v demokratických zemích. Demokracie je chápána jako vláda lidu, avšak jediná možnost lidu, jak se podílet přímo na vedení a rozhodování v daném státě jsou svobodné volby. I z tohoto hlediska by měly být volby upraveny dle zákona tak, aby opravdu každý hlas měl stejnou váhu a mohl rozhodnout. Je otázkou, který volební systém je lepší či horší, nicméně důležitější je podle mého názoru ovlivňování občanů politickými stranami a jejich mnohdy neuskutečnitelnými sliby v předvolebních kampaních. V demokratických zemích má člověk právo se rozhodnout, koho ve volbách podpoří. Ale když strana, kterou občan volí, po volbách nesplní alespoň z části to, proč volič danou stranu volil, význam a důležitost voleb se rapidně snižuje. Po volbách prakticky rozhoduje už jen úzký okruh lidí, a když nenaplní voličovo očekávání, vláda lidu přestává fungovat.

Dalším problémem je vymezení volebních obvodů. Když se na tomto vymezení podílí určitá vládnoucí strana, je zřejmé, že obvody rozčlení co nejlépe pro vlastní záměry. Rozdělení obvodů by mělo být určeno co možná nejvíce neutrálním způsobem a mělo by být takřka neměnné. Při různé velikosti obvodů dochází k tomu (u většinového systému), že větší obvody jsou znevýhodněny – k získání mandátu je potřeba odevzdat větší množství hlasů. Stejně tak i u systému poměrného se ve vymezení obvodů najde řada problémů. Je podstatné najít kompromis a dosáhnout toho, aby volby byly co nejvíce spravedlivé.

Zajímavý byl také průběh formování volebních systémů po pádu socialismu ve střední a východní Evropě v 90. letech. Bylo bezpochyby těžké vypořádat se s náhlou změnou režimu a zavést volební systém, který by byl v souladu s demokratickými myšlenkami. Politické spektrum v mnoha těchto zemích bylo roztrženo a najít vhodný způsob, jak zvolit vládnoucí zástupce lidu nebylo snadné. Každá strana samozřejmě usilovala o to, aby volební systém byl nastaven v její prospěch. Důležité však bylo zvolit volební systém tak, aby umožnil i malým stranám dostat se (i v málem zastoupení) mezi vládnoucí elitu.

Otázky do diskuze:

- 1) Ke kterému ze systémů se přikláníte a proč?
- 2) Jste pro přímou volbu prezidenta?